

Jak uspíšiti zahájení dělové palby na odpor dělostřelectvem nepředvídaný, ale pěchotou zjištěný.

Návrh služebního předpisu G-VIII-1-a „Spojení pěchoty s dělostřelectvem pro přímou podporu“ praví v článku: „Soulad pohybů pěchoty s palbou dělostřelectva“:

„..... Nesnáze v souladu pohybů pěchoty s palbou dělostřelectva nastávají, když se časový rozvrh nedodrží (t. j. neodpovídají-li pohyby pěchoty tomuto časovému rozvrhu) nebo jestliže pro jakoukoli příčinu takový rozvrh časový nebyl vydán a palba dělostřelectva pro přímou podporu se musí konati na žádost pěchoty.

V tomto případě může býti dosaženo rychlého a úplného souladu pěchoty s dělostřelectvem jen tehdy, jestliže:

1. pěchota zašle dělostřelectvu žádost o palbu, v níž uvede veškeré potřebné zprávy;

2. tato žádost je dělostřelectvu dodána co nejrychleji“, atd.

V čl. 6 „Dodávání (zasílání) žádostí o podporu dělostřelectvem“

„Žádosti o palbu, podané velitelem praporu, se zasílají dělostřelectvu pro přímou podporu za okolností a prostředky, které byly jím uvedeny.

Nutno upozorniti, že uběhne dosti času, než bude vyhověno žádosti roty prvního sledu, zastavené kulometry, o podporu dělostřelectvem.

Nejrychlejšími pojitky (optickou signalisací nebo běžci od roty k praporu a odtud telefonem) nutno počítati 15—20 minut. K těmto 15—20 minutám pojí se ještě čas, jehož potřebuje velitel dělostřelectva, aby zaslal své rozkazy bateriím, a kterého potřebují baterie k zahájení palby.

Třeba tudíž počítati s 25—30 minutami od okamžiku odeslání žádosti roty až k zahájení palby. Tato doba je daleko delší, jestliže není telefonického spojení mezi praporem (plukem) pěchoty a dělostřelectvem pro přímou podporu.“

Ze zkušeností, které jsem získal při cvičeních ve spojení pěchoty s dělostřelectvem pro přímou podporu v dělostřelectkém učilišti, viz, že doby uvedené v návrhu předpisu G-VIII-1a jsou odhadnuty dosti krátce a budou ve skutečnosti jistě často delší.

Pěchota bude tedy takovým nepředvídaným odporem zdržena v svém postupu po výše uvedenou dobu a ještě trváním palby samy přibližně asi jednu hodinu.

Nepřítel nezůstane v této dosti dlouhé době nečinným, pokračuje v úpravě hnízda odporu, organisuje jiné odpory nebo připravuje se k odvetné akci.

Čím delší bude tato zastávka vlastní pěchoty, vynucená nepřitelem, tím bude výhodnější pro nepřitele, a musíme se proto vynasnažiti co možná nejvíce zkrátiti dobu od zastavení vlastní pěchoty nepředvídaným odporem až k provedení účinné palby dělostřelectvem pro přímou podporu na takový odpor.

O významu doprovodných děl při zdolání takových nepředvídaných odporů bylo již ve V. R. několikrát pojednáno a nebudu se k tomu vraceti. Chci uvažovati jen o otázce, jak lze uspišiti střelbu dělostřelectva pro přímou podporu na odpor, který nepředvíдалo, ale který pěchota zjistila.

Pro své úvahy беру za podklad tuto situaci:

Rota v prvním sledu je zastavena dobře skrytým, nepředvídaným hnízdem kulometů. Velitel rotы žádá o umlčení tohoto hnízda odporu oddílem pro přímou podporu.

V žádostech o dělostřeleckou podporu na nějaký nepředvídaný odpor musí býti vždy uvedeno:

kde odpor (cíl) je,

co je to za odpor (druh cíle),

kdy má býti účinná palba dělostřelectva na tento odpor (cíl) skončena, t. j. kdy pěchota zamýšlí provésti zteč tohoto odporu.

Je-li pěchota tak blízko odporu, že by mohla býti palbou vlastního dělostřelectva ohrožena (na hranicích bezpečnostního pásma), musí býti v žádosti o palbu též uvedena nejprřednější místa, která obsadila vlastní pěchota, neb aspoň velitel oddílu musí býti na tuto velmi důležitou okolnost upozorněn smlouvenou značkou.

Dříve než velitel rotы označí v žádosti o dělostřeleckou podporu místo, kde je kulometné hnízdo, musí je v terénu zjistiti (nalézt). Hnízda odporu nebo jednotlivé kulometry budou obyčejně v terénu pečlivě umístěny a dobře maskovány, zjistiti je bude často velmi obtížné.

Z vlastní válečné zkušenosti uvádím: v listopadu 1914 byla 21. rakouská pěší divise zastavena srbskými vojsky na řece Kolubaře u Lazarevce. Byl jsem tehdy velitelem baterie a bylo mi nařízeno střeliti na nepřátelskou linii odporu, jejíž čilá osádka působila vlastní pěchotě citelné ztráty a nutila ji stále se skrývati ve vlhkých zákopech na břehu Kolubary. Ačkoliv jsem byl vyzbrojen znamenitým lsnášobným dalekohledem a pečlivě jsem hledal nepřátelskou linii odporu, nezjistil jsem ji, nýbrž střílel jsem na klamný zákop, který mně byl hned od počátku velmi podezřelý. Vzhledem na malé množství vyhozené hlíny byl asi mělký a nebylo v něm viděti žádné známky obsazení. Tázal jsem se několikráte vlastní pěchoty, kde je nepřátelská linie odporu, a vždy mi bylo poukázáno na onen — jak jsem později zjistil — klamný zákop.

Po ústupu Srbů prozkoumal jsem opuštěnou srbskou posici v onom prostoru a zjistil jsem, že zákop, na který jsem střílel, byl skutečně klamný. Srbové umístili svou linii odporu velmi pečlivě asi 100 až 200 metrů za tímto klamným zákopem. Kulometry a střelci byli skryti v křovinách a jiných přirozených skrytech, které za světla nepouštěli. Ač byla vlastní pěchota touto linií odporů zastavena několik dní, nemohla přesně zjistiti její průběh.

Avšak i když bylo hnízdo odporu v terénu pěchotou zjištěno, musí

býti ještě dělostřelci označeno. V pohybné válce bude se pravidelně označovati místo, kde je odpor, souřadnicemi.

K označení souřadnicemi musí býti místo, kde byl odpor zjištěn, dříve přesně zakresleno do mapy (plánu) se zakreslenými souřadnicemi.

Při podobných cvičeních ve spojovacím kursu v dělostřeleckém učilišti měl jsem příležitost zjistiti, že to trvá někdy velmi dlouho, zvláště když je v terénu málo význačných orientačních bodů, jak tomu bude obyčejně na bojišti.

Tento na první pohled velmi jednoduchý výkon prodlužuje často značně dobu od zastavení vlastní pěchoty nepředvídaným odporem až k zahájení palby dělostřelectvem pro přímou podporu.

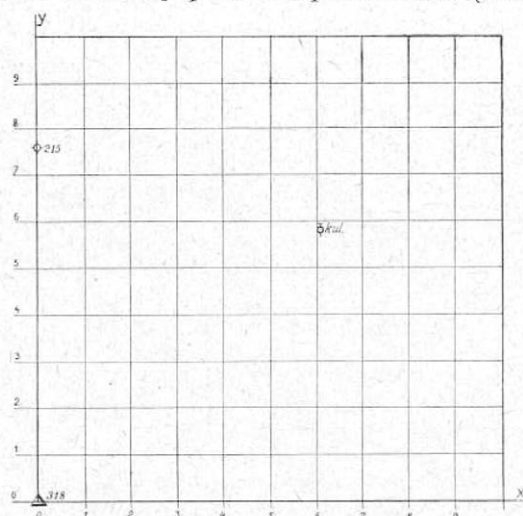
Důstojníci pěchoty, dělostřelectva a jezdeckta by měli využití každé příležitosti k tomu, aby se cvičili v zjišťování míst nepředvídaných odporů a v určování místa na mapě, kde byl odpor v terénu zjištěn. Tato cvičení by se měla prováděti v neznámém terénu. V známém okolí stálé posádky je orientace ovšem velmi snadná.

Snadněji se označí místo, kde je nepředvídaný odpor, podle náčrtu, vztažných bodů a čar. Takový náčrt pořídí styčný důstojník. Do náčrtu se zakreslí všechna místa, kde lze předvídati nepřátelské odpory, důležité orientační body a ony čáry (příčné komunikace, okraje osad, lesů a p.), které usnadní označiti dělostřelci situaci vlastní pěchoty. Body a čáry zakreslené v náčrtu se označí písmeny. Náčrt se rozmnoží a podělí se jím pozorovatelé dělostřelectva a co možná všichni velitelé pěchoty až do velitelů čet.

Byl-li zjištěn na př. kulomet v bodě, který je označen v náčrtu písmenem „f“, stačí oznámiti dělostřelci „f kul 0620“ (Žádám umlčení kulometu, který je v bodě f, palbu zastavte v 6 h 20 m).

Nebo byl-li zjištěn kulomet 300 m jihozápadně od bodu f, upraví se žádost takto: „f 3 jz kul 0620“.

Vzor oleátý pro mapu 1:75.000 (obr. 1).

Obr. 1.

Pořízení náčrtu a jeho rozmnožení vyžaduje určitého času, a proto bude možno použití tohoto způsobu k označování míst nepředvídaných odporů obyčejně jen při útoku po delší zastávce.

Dokud nemáme map se zakreslenými souřadnicemi, můžeme si vypočítat dvojím způsobem: oleátou (průsvítkou) se zakreslenými souřadnicemi v měřítku užívané mapy, nebo tím, že si souřadnice sami zakreslíme.

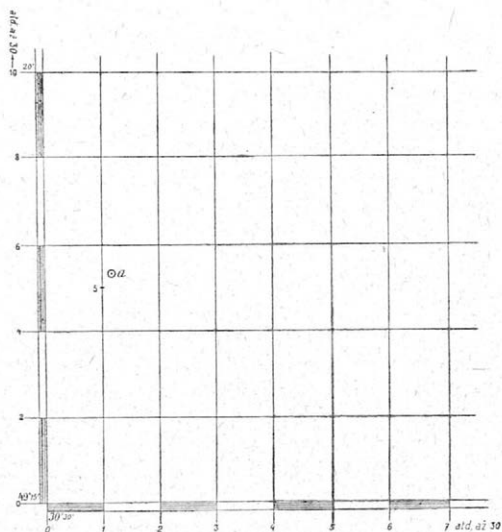
Před operací určí velitel pěchoty nebo dělostřelectva nějaký význačný bod (trigonometr, kostel a p.) blíže jihozápadního rohu pásma činnosti. Na tento bod se oleáta přiloží, a aby nevznikla větší chyba při orientování oleáty s osou y na sever, doporučuji určit ještě jeden bod na mapě, kterým má buď osa y nebo osa x po přiložení oleáty procházeti. Tento druhý bod nemusí ležeti přesně na sever nebo na východ od onoho bodu, na který se má přiložit oleáta souřadnicemi $x=0$, $y=0$.

Aby se nemusila pro označování bodů oleáta přikládati, může se souřadnicový systém zakreslit přímo do mapy. Při zakreslování souřadnicového systému musí pěchota i dělostřelectvo vycházeti ze stejného (nařízeného) východiska a zakreslení musí býti pečlivě provedeno. O správném zakreslení systému třeba se přesvědčiti.

Příklad: Velitel pěšího pluku nařídil, přiložit oleátu pro označení bodů na trig. 318, osa y musí procházeti $\odot$ 215.

Zjištěný kulomet si velitel roty zakreslí do mapy, přiloží oleátu (viz vzor oleáty) a vyčte souřadnice místa, kde je kulomet: „6158“.

Dělostřelec, kterému bylo místo, kde je kulomet, těmito souřadnicemi oznámeno, přiloží si oleátu na mapu stejně, jak ji přiložil velitel roty (východiskem na trig. 318) a nanese si v své mapě místo, kde je odpor.

Obr. 2.

Při druhém způsobu počínáme si takto:

Důstojníci pěchoty a dělostřelectva zakreslí si do mapy souřadnicový systém, jehož východisko je v jihozápadním rohu mapy.

Při zakreslení systému využije se poledníkového a rovnoběžkového minutového označení, které je na okraji speciální mapy. Kolmicemi se prostě spojí poledníková minutová označení, rovnoběžkami rovnoběžková minutová označení. Zakreslený souřadnicový systém se očíslovuje, při čemž se vychází z jihozápadního rohu mapy (obr. 2).

Tímto způsobem se dosáhne větší přesnosti. Zabráni se chybám, které vznikají nepřesným přiložením oleáty, a chybám, které vznikají tím, že se papír vlhkostí roztahuje.

Naproti tomu vyžaduje zakreslení systému určitého času; souřadnice bodu lze přesně odečísti jen pomocí ukazovatele a body musíme označovat šesti číslicemi.

Příklad: 1. Bod **a** se označí: 012053; 2. bod **b**, který leží přesně deset minut východně od bodu **a** se označí: 112053.

Čas, kdy má být dělová palba na označený odpor skončena, určí zpravidla velitel praporu.

Žádost o dělostřeleckou podporu musí velitel roty dodat veliteli praporu. Dodá ji buď běžcem nebo opticky. To i ono trvá zase určitou dobu. Opticky, signálním přístrojem, lze takovou stručnou zprávu odevzdati asi za 2—3 minuty. Rychleji se tato žádost odevzdá signalisováním pažemi, které vyhovuje na poměrně krátkou vzdálenost od velitele roty k veliteli praporu. Vyžaduje však, aby signalisující byl skryt. Zdokonalení výcviku v signalisování přispěje k zkrácení doby.

Telefonickým spojením od velitele praporu k velitelům rot prvního sledu zrychlilo by se dodání žádostí arci nejvíce. Při útoku, když předvídáme skryté nepřátelské odpory, bylo by najisto výhodné, kdyby bylo od velitele praporu k velitelům rot prvního sledu telefonické spojení.

Velitel praporu posoudí rychle žádost velitele roty; uzná-li podporu dělostřelectva za nutnou, určí v dohodě se styčným důstojníkem čas, kdy má být vyžádaná palba skončena, a odevzdá žádost o palbu styčnému důstojníku, aby ji dodal veliteli oddílu pro přímou podporu.

Výjimečně může pěchota požádat o palbu bez udání času, kdy má být palba skončena, a zastavit palbu, když se zdá, že výsledek palby dostačuje. Trvání palby takto — bez udání času — vyžádané může být také všeobecně stanoveno dohodou mezi velitelem pěchoty a dělostřelectva. Poněvadž na tuto žádost zahájí oddíl palbu ihned po skončení příprav (zamíření), ušetří se času, který musí velitel pěchoty, když určuje, kdy má být palba skončena a tedy i zahájena, pro všechny případy přidati k době odhadnuté pro odevzdání žádosti a pro přípravu v oddílu.

Má-li palba vyžádaná pěchotou trvati až do smlouveného znamení „palbu zastavit“, musí být též předem stanoveno, jak potvrdí dělostřelec pěchotě, že toto znamení dostal (viděl), a palbu skutečně zastaví. Jinak se může stát, že oddíl střelbu na odpor jen přechodně přeruší, pěchota provede zteč a oddíl pokračuje v palbě na odpor, poněvadž znamení „palbu zastavit“ nepostřehl.

Styčný důstojník oznámí žádost o dělostřeleckou podporu veliteli oddílu zpravidla telefonicky, vyjímajíc případy, kdy je telefonní spojení buď přerušeno, nebo nebylo snad ještě zařízeno (přibližování). V takových případech pošle se žádost obyčejně opticky nebo štafetou jezdců. I u dělostřelectva musí být proto věnována výcviku v signalisování velická péče a dosaženo určitého stupně rychlosti v signalisování.

Jakmile dostane velitel oddílu žádost pěchoty o palbu na nepředvídaný odpor, určí si podle souřadnic na mapě, nebo vyhledá v náčrtu vztahných bodů a čar místo, kde je cíl, vyhledá cíl v terénu a nařídí veliteli jedné baterie (nebo i více bateriím) provést palbu na tento cíl.

Zde může být ušetřeno času tímto postupem:

Velitel oddílu určí předem k střelbě na takové nepředvídané odpory jednu baterii. Velitel této baterie (nejlepší z velitelů baterií) má společnou pozorovatelnu s velitelem oddílu. Oba velitelé čtou žádost pěchoty o palbu současně, současně si nanášejí cíl v mapě a vyhledávají jej v terénu. Stačí stručný pokyn velitele oddílu a velitel baterie přikročí k přípravě nařízené palby.

Velitel baterie má na mapě (plánu) přiložený jeden úhloměr středem na pozorovatelně a orientovaný na hlavní bod. Tímto úhloměrem si zjistí směr, v kterém je cíl vzhledem k hlavnímu bodu a hledá rychle cíl v terénu. Postřehne-li cíl, určí prvky a zahájí zrychlené zastřelování. Aby mohl prvky střelby rychle určit, připraví si velitel baterie, pokud to čas dovoluje, prvky na několik bodů v pásmu postupu pěchoty. Účinnou palbu provede tak, aby byla skončena při smluveném trvání v čase, který byl v žádosti určen velitelem pěchoty.

Pro případ, že pěchota žádá o palbu na cíl, který z pozorovatelný velitele baterie není vidět, má velitel baterie přiložený na mapě druhý úhloměr s dálkovou stupnicí, středem na stanovišti řídicího děla a orientovaný do hlavního směru. Úhloměry se připevní na mapu tak, aby je bylo možno při označení místa, kde je cíl, nadzdvihnouti, aniž by se ze své polohy vyšinuly. Stačí upevniti je na dolním okraji. Pomocí tohoto druhého úhloměru určí si velitel baterie prvky na cíl, který nevidí a rozhodne se o rozměrech pásma, na které bude střeleti. Toto pásmo musí býti tak veliké, aby v něm byl určitě odpor, který má býti umlčen, při tom však aby nebyla ohrožena palbou vlastní pěchota. Účinek této palby bude ovšem závislý na rozměrech pásma, na které třeba střeleti, aby cíl byl umlčen, i na spotřebě střeliva, a bude často pochybný.

Proto zkoumá velitel oddílu, mezitím co velitel baterie určuje prvky střelby, zda cíl nevidí jiný pozorovatel. Vidí-li jej, nařídí dotčenému pozorovateli, aby palbu pozoroval; nevidí-li jej jiný pozorovatel, nařídí styčnému důstojníkovi, aby polohu vyžádané palby kontroloval.

Přímým stykem velitele oddílu s velitelem baterie, který má na nepředvídané odpory působiti, ušetří se jistě mnoho času. Nebude třeba zdoluhavého dodávání rozkazů velitele oddílu veliteli baterie a zahájení palby se rovněž uspíší dělbou práce mezi oběma veliteli.

Nejrychleji bude však pěchota, která byla v svém postupu zastavena nepředvídaným odporem, podporována dělostřelectvem pro přímou podporu, když velitel oddílu i velitelé baterií sami ze svých pozorovatelem odpor v terénu zjistí a zahájí na něj palbu z vlastního podnětu ještě dříve, než dojde žádost pěchoty o podporu. To vyžaduje od velitelů oddílů a baterií pro přímou podporu, aby vhodně volili pozorovatelnu a aby je včas přemísťovali tak, aby první sled vlastní pěchoty a terén přímo před ním byly neustále pozorovány. Toho lze dosáhnouti jen velkou pohyblivostí velitelů dělostřelectva (oddílů a baterií) pro přímou podporu a lhostivostí spojovacího personálu dělostřelectva ve zřizování a prodlužování telefonních linek. Především však je tu nezbytně nutná dobrá vůle a snaha překonatí potíže a plně pochopení pro nejpřednější povinnost dělostřelectva, podporovati stůj co stůj vlastní pěchotu v jejím důležitém a těžkém poslání.

Jestliže dělostřelectvo pro přímou podporu zahájí palbu na odpor, kterým byla vlastní pěchota zastavena, z vlastního popudu, musí pěchota zpravit dělostřelectvo, kdy má palbu zastaviti nebo přeložiti, t. j. kdy chce pěchota provésti zteč tohoto odporu. Tuto zprávu dá dělostřelectvu buď telefonicky prostřednictvím styčného důstojníka nebo smluvenou raketou.

Své úvahy shrnuji v tento závěr:

Dělostřelectvo i pěchota musí se vynasnažiti co možná nejvíce zkrátiti dobu od napadení pěchoty nepředvídaným odporem až k zahájení účinné palby na tento odpor.

Toho lze dosáhnouti:

výcvikem důstojníků pěchoty a dělostřelectva v rychlém postřehnutí (nalezení) skrytých odporů, jimiž byla pěchota v svém postupu zastavena;

zběhlostí důstojníků pěchoty a dělostřelectva v rychlé orientaci v terénu a rychlém, při tom však přesném označení místa, kde je odpor, na mapě se zakreslenými souřadnicemi. (Předpokládám, že v dohledné době budeme mít mapy se zakreslenými souřadnicemi k dispozici);

předvídaním míst, kde mohou býti odpory skryty. Na taková místa si dělostřelectvo pro přímou podporu palbu předem připraví a provede ji, bude-li třeba, na smluvenou značku;

zběhlostí důstojníků pěchoty a styčných důstojníků dělostřelectva v rychlém sestavení žádosti o palbu na nepředvídané odpory;

zdokonalením výcviku v obsluze pojítek, hlavně v signalisování jak u pěchoty, tak i u dělostřelectva, a v rychlé stavbě telefonních linek u dělostřelectva;

vhodnou organizací pozorování v oddílu pro přímou podporu a včasným provedením všech nutných příprav k rychlému zahájení palby;

iniciativní činností velitelů oddílů a baterií pro přímou podporu.

Major intendant Karel PRAŽÁK:

Výživná hodnota polních dávek v naší armádě. Jich srovnání s dávkami v cizích armádách. Vliv výzkumů ve vědě o výživě člověka na stravní dávky v armádě.

Prameny:

Babák: O výživě. Praha 1922.

Šil: Vitaminy. Praha 1924.

Nony: L'intendance en campagne. 2. vyd. Paříž 1926.

Manual for the Quartermaster Corps USA., Washington 1917.

König: Nahrung und Ernährung des Menschen. Berlín 1926.

Kunz: Der Verpflegungsbeamte im Kriege. Berlín 1916.

Haldenwang: Feldverwaltung, Etappe und Ersatzformationen, Berlín 1926.

Popov: Vojennaja administracija, Moskva 1924.

Pražák: Přednášky ze služby vyživovací na vojenské intendantní škole.

Zvláštnosti války jeví se obzvláště výrazně ve výživě vojína. Kdežto v míru děje se stravování podle pravidel přesných a podle potřeby též upravovaných, je tomu zcela jinak ve válce, v níž situace je často, někdy i pravidelně, ovládána událostmi, jejichž následky předem jsou neznámé a jsou tak proměnné, že se i nejdůkladnější vyživovací opatření stávají nevykonatelnými. Jsou to právě situace výjimečné, jež zatlačují každou normu. Tehdy lze mluvit o „normálním vyživování vojína“ jen na papíře, tvrdá skutečnost nutí však vojína strádati a odříkati se. Avšak hranice takového strádání a odříkání se jež lze na vojína klásti, jsou omezené, poněvadž jeho síly rychle ubývají. Proto je povinností velitele a zvláště služby intendantní, aby to, co v